

Nathalie Baartman. Foto's: Frank Claessen

Volgens het beproefde concept moet de Landelijke Studiedag van Levende Talen beginnen met stevige kost in de vorm van een deskundige voordracht, en eindigen met iets luchtigs. Wim Daniëls leek de film achterstevoren te willen afdraaien met een cabaretesk verhaal over hoe hij in zijn jeugd geïnteresseerd geraakt was in taal. Maar hij had wel degelijk ook een inhoudelijk punt, namelijk commentaar op het motto van de studiedag: 'Taal verbindt!'. Taal scheidt ook, was zijn kritische, maar gewatteerd verpakte boodschap.

Daniëls vertoonde een jeugdfoto van zichzelf in de achtertuin van zijn ouderlijk huis in Aarle-Rixtel. Op de foto keek hij nogal benauwd, omdat hij behandeld moest worden voor phimosi – de term is afgeleid van het klassiek Griekse φημός 'knevel, muilkorf'. In zijn Noord-Brabants sprekende omgeving was dat woord al even onbekend als de Nederlandse term voorhuidvernauwing, hetgeen tot misverstanden leidde waarover Daniëls nu grappen kon maken, maar toen minder. Een andere woordontdekking was dat *olieklonje* eigenlijk eau de cologne bleek te heten, en o wonder: *eau* bleek hetzelfde woord als het Latijnse *aqua*, *ee* in Edam, *aa* in Breda, *ie* in Krommenie en

ij in het IJ. De Marokkaans-Nederlandse voetballer Ibrahim Afellay heet op z'n Hollands gewoon Bram de Boer. Zo heeft ieder woord een masker, en woorden kun je ontmaskeren. Dat leverde de fascinatie door taal op die Daniëls ertoe bracht in Tilburg de toen nog tweevakelige lerarenopleiding Nederlands en Duits te gaan volgen en uit te groeien tot veelgevraagd taalbeschuwer.

De toren van Babel is symbool van de scheiding die taal kan veroorzaken, en als historisch voorbeeld noemde Daniëls het eind van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden in 1830: Nederlands als opgelegde taal bleek een slijtzwam. Taal verbindt alleen als de intentie goed is.

Workshops

Uit het rijke aanbod van workshops koos uw verslaggever twee over hetzelfde onderwerp, dat in deze tijd weer eens een hausse beleeft: differentiatie. Maartje Visser en Annika Groeneveld van de Hogeschool van Amsterdam gaven hun workshop speciaal voor de lerarenopleiders die de Landelijke Studiedag onveilig maakten. Visser en Groeneveld schetsten opzet en inhoud van de cursus over differentiatie, geplaatst in het derde jaar van

de bacheloropleiding, en twee studenten vertelden over de geslaagde lessenseries die ze hadden gemaakt en gegeven. De nadruk lag op een rijk assortiment werkvormen.

In de tweede workshopronde putten Babette Meijer (Hogeschool van Amsterdam) en Janneke Geursen (ICLON Leiden) uit hun werk in de professionele leergemeenschap (PLG) 'Differentiatie en opbrengstgericht werken bij Engels in het tto'. Daarin hebben ze geprobeerd het abstracte en complexe begrip differentiatie te concretiseren, uitgaand van een 'hele taak'. Die is in principe voor alle leerlingen gelijk, maar invulling en weg naar voltooiing kunnen verschillen. Waar nodig moeten leerlingen 'hulp op maat' krijgen, maar wie stelt die vast? Als de leerling zichzelf inschat, dreigt zelfover- of -onderschatting. Sturing door de docent op grond van diens kennis over leerlingen is essentieel.

In de levendige discussie werden de bekende structurele, maar vaak veronachtzaamde problemen van differentiatie binnen de klas genoemd: de ene leerling is in een uur klaar, de andere heeft er drie nodig; de ene leerling presteert meer, de andere minder; maar de leergang en uiteindelijk het examenprogramma stel-

Wim Daniëls en Judith Richters (voorzitter van Levende Talen)

Gerard Westhoff reikt de Gerard Westhoff Talendidactiekprijs uit aan Kitty Hock en Niels van Wanrooij

Astrid Eelkema ontvangt het Europees Talenlabel uit handen van Nathalie Baartman

len één doel. Het blijft schipperen tussen extreem klassikaal en extreem individueel onderwijs.

Lering en vermaak

In de pauzes konden de talrijke stands van Levende Talensecties, uitgeverijen, instituten en instellingen bezocht worden; ook de genomineerden voor het Europees Talenlabel presenteerden zich. Er werd ijverig gepromoot en genetwerkt, contacten werden hernieuwd en aangeknoopt.

Niemand minder dan de naamgever reikte de Gerard Westhoff Talendidactiekprijs uit aan twee studenten van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Niels van Wanrooij experimenteerde en deed onderzoek in klas 2 vwo onder de titel *Le français spontané!*, Kitty Hock in het eerste mbo-jaar niveau 4 onder de titel *Doeltaal-voertaal: English spoken here*. In het vreemdetalenonderwijs zijn het doeltaal-voertaalprincipe en de gespreksvaardigheidstraining nog steeds zorgpunten. Die waarschuwendende conclusie trok de jury uit het – op zichzelf verheugende – grote aantal ingezonden scripties over dat onderwerp. Het is te hopen dat met name ook in het mbo Hocks goede voorbeeld navolging vindt.

Cabaretière Nathalie Baartman zorgde voor de afsluiting. In een zaal vol talenfreaks had ze nog minder reden dan anders om haar Tukkerse herkomst te verloochenen. Maar het bleef niet bij Twentse klanken, ook Bulgaarse en Servisch-Kroatische liederen passeerden de revue. Een Hongaarse dans gecontrasteerd met een Hollands dansje was een lesje interculturele vorming voor het professionele publiek. Het was te merken dat Baartman ervaring heeft in dramalessen aan kinderen met ADHD – ‘toen ik begon hadden ze dat nog niet’.

Prijzen

Na een Twents liefdeslied reikte Baartman namens het Nuffic de prijzen van het

Europees Talenlabel uit. Van de zes genomineerde projecten kreeg de Refugee Start Force een eervolle vermelding – een hartverwarmend initiatief ter bevordering van de integratie van vluchtelingen.

De derde prijs ter waarde van duizend euro ging naar Humanitas 't Hoogeland voor de vier Taalcafés in Bedum en Winsum, ‘de gezelligste manier om Nederlands te leren’. Vrijwilligers en bezoekers praten met nieuwkomers over uiteenlopende onderwerpen, lezen stukjes uit de krant en doen taalspelletjes.

De tweede prijs van drieduizend euro was voor de Photographic Exchange van het Maasland College in Oss. De leerlingen beschrijven in het Engels een portretfoto gemaakt door een professionele fotograaf. De teksten worden uitgewisseld met een partnerschool in Finland. Op basis van de ontvangen beschrijvingen maken de leerlingen eigen portretfoto's. De doeltaal interageert met beeldtaal.

De eerste prijs werd in ontvangst genomen door Astrid Eelkema van het Pascal College in Zaandam voor het Parcours d'integration civique. Leerlingen krijgen de taak om de jaarlijks op stagebezoek komende student Français Langue Etrangère uit Lille in te burgeren in de Nederlandse cultuur. Het is een complexe, maar goed gestructureerde set opdrachten, tot lering en vermaak voor beide partijen. Ook de publieksprijs ging naar dit Zaanse project, waarmee het 1250 euro scoorde boven op de 5000 euro van de eerste prijs.

Voor extra vrolijkheid zorgden drukfouten op de show-certificaten voor de derde en tweede prijs, die suggereerden dat die ook elk vijfduizend euro waard waren. Maar de winnaars daarvan waren voorkomend genoeg om de abusievelijk verhoogde bedragen discreet af te dekken voor het fotomoment. Dat scheelt sponsor OCV een aardige duit. Niettemin toog na een welverdiende borrel iedereen tevreden huiswaarts. EK ■

